

Дослідження щодо нерозуміння Стамбульської конвенції суспільством у регіонах та територіальних громадах України

Катерина Бороздіна
віцепрезидентка ГО «Ла Страда-Україна»,
національна консультантка Ради Європи

Цільова група дослідження:

1. Працівники та працівниці правоохоронних органів України.
2. Абонентки Національної гарячої лінії з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації, які постраждали від ґендерно зумовленого насильства, зокрема домашнього насильства.

Період опитування: жовтень - листопад 2023 р.

Кількість опитаних: 3 559 осіб (3432 представників/ць правоохоронних органів та 127 абоненток/ів НГЛ)

Ґендерний розподіл респондентів та респонденток

1. Серед опитаних представників/ць правоохоронних органів чоловіки - 82,5%; жінки - 16%; 1,5% – не вказали стать.
2. Серед абоненток/ів НГЛ - жінки 96%; чоловіки –1,6%; 2,4% – не вказали стать.

Розуміння мети Стамбульської конвенції

60% опитаних представників/ць правоохоронних органів розуміє загальну мету та сферу регулювання Стамбульської конвенції.

Але не в повній мірі існує розуміння того, що насильство в контексті Стамбульської Конвенції є ґендерно обумовленим.

18,9% опитаних абоненток/ів НГЛ зазначили, що добре розуміють норми та положення

Розуміння впливу ратифікації Стамбульської Конвенції на Україну та безпосередньо на роботу представників/ць правоохоронних органів.

50% представників/ць правоохоронних органів зазначили, що ратифікація СК означає:

- прийняття нового законодавства та посилення відповідальності за різні види насильства щодо жінок, зокрема, і за ДН;
- збільшення превентивного ефекту та сприяння зменшенню кількості випадків ДН;
  - розширення можливостей захисту жінок від насильства;
- допомогу в налагодженні міжнародної співпраці та кримінальному переслідуванні кривдників за межами України

Для майже 70% учасників/ць опитування
(представники/ці правоохоронних органів та
абонентки/абоненти НГЛ) ратифікація Стамбульської
конвенції означає прийняття європейських цінностей
та наближення України до ЄС.

10% респондентів не зовсім чітко розуміють зміст
Стамбульської Конвенції

30% вважають ратифікацію формальною процедурою

Розуміння того, хто може постраждати від домашнього насильства

Понад 90% респондентів вказали, що постраждати може будь-хто, при цьому певні категорії можуть бути більш вразливі за інші.

АЛЕ, досі існує непорозуміння та скептичний погляд на осіб
ЛГБТ+ спільноти

3% опитаних представників/ць правоохоронних органів вважають, що від ДН найчастіше страждають сім'ї, які опинилися в складних життєвих обставинах, «неблагополучні», сім'ї, де зловживають алкоголем чи наркотиками, малозабезпечені, безробітні, безграмотні або ж насильство вчиняється щодо «слабохарактерних» чи «розпусних» жінок, жінок без самостійного доходу або з депресивних регіонів, в розлучених сім'ях, тощо.

Розуміння форм насильства в Стамбульській Конвенції

70% респондентів/ток з числа представників/ць правоохоронних органів назвала лише 4-ри форми домашнього насильства відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

15%, навпаки, перерахували лише певні види насильства за ознакою статі, за виключенням домашнього насильства (примусовий аборт, примусова стерилізація, переслідування, сексуальні домагання, тощо).

13,5% продемонстрували високий рівень розуміння різниці понять гендерно зумовленого насильства (або насильства за ознакою статі) та домашнього насильства, а також того факту, що перше поняття включає друге.

Розуміння основних принципів/норм Стамбульської конвенції, що можуть використані в роботі правоохоронних органів

33% опитаних поліцейських ніколи раніше не чули про Стамбульську конвенцію.

Тільки **7%** опитаних зазначили, що добре обізнані з Стамбульською конвенцією.

Розуміння понять «наси́льство стосовно жінок» та «домашнє наси́льство»

Часто наводилися визначення насильства стосовно жінок та домашнього насильства, скопійовані зі Стамбульської конвенції.

або ж наводилися надто загальні відповіді, на кшталт **«дії, які порушують права жінки», «відмова в соціальних благах», «будь-які протиправні дії щодо жінок».**

70% представників/ць правоохоронних органів, продемонстрували нерозуміння того, як розмежувати насильство щодо жінок та домашнє насильство.

Декілька відповідей відкрито поширювали гендерні стереотипи, звинувачували жінок в тому, що вони не повідомляють про насильство, або ж самі його провокують, або ж визначали насильство щодо жінок як насильство «до слабкішої статі»

«Проблема жінок в тому що вони мовчать, а коли біда не знають що робити»

15% відповідей представників/ць правоохоронних органів вказували, що насильство щодо жінок ототожнювалося лише з сексуальним насильством, пов'язаним із конфліктом, в той час як домашнє насильство розглядалось як щось менш «серйозне», з приватної сфери.

«Насильство стосовно жінок приклад знуцання над жінками під час війни на окупованих територіях. Домашнє насильство - більше стосується в побуті»

Розуміння різниці між поняттями «стать» та гендер»

50% респондентів з числа представників/ць правоохоронних органів мають правильне розуміння.

10% висловлювали свою морально-етичну оцінку, демонструючи тим самим відсутність розуміння даного поняття: **«гендер – то від лукавого»**, **«гендер – психічне відхилення»**, **«гендер – то надумане»**, **«гендер – це не норма»**, **«гендер – це аморальність»**.

2% зазначали, що гендер є суто політичним чи правовим поняттям.

Зацікавленість представників/ць правоохоронних органів у тренінгах

42% опитаних зацікавлені в навчанні, але вказують, що не мають на це достатньо часу.

20,2% зацікавлені в проходженні додаткових тематичних тренінгів з питань принципів та норм Стамбульської конвенції і їх застосуванні в роботі поліцейських.

15% зазначили, що дещо зацікавлені в тренінгах, але це не є їх пріоритетом на даний момент.

11,5% зацікавлені та мають час, однак не впевнені, що це буде корисно для їх професійної роботи.

11,3% не зацікавлені ні в яких тренінгах.

ВИСНОВКИ

Найбільше непорозумінь навколо Стамбульської Конвенції, стосується:

- змістовного наповнення та тлумачення поняття «гендер»;
- що Стамбульська Конвенція має на меті «скасувати» відмінності між жінками та чоловіками;
- загальної мети та сфери регулювання Стамбульської конвенції, в тому числі через неповне розуміння понять «насильство відносно жінок» та «домашнє насильство», які не є тотожними;
- що ратифікація Стамбульської конвенції є формальною процедурою та не вплине на їх роботу та сумніви щодо застосування норм Стамбульської конвенції під час війни;